

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA	
1.1. Maisema-alueen nimi	Uskelan- ja Halikonjoen laaksot
1.2. Maisema-alueen uusi nimi	Uskelanjokilaakso ja Halikonjokilaakso
1.3. Kunta	Salo, Paimio
1.4. Pinta-ala	
1.5. Aikaisemmat inventoinnit [tekijä, vuosi, arvo]	Arvokkaat maisema-alueet, maisema-aluetyöryhmän mietintö II. Ympäristöministeriö 66/1992. Varsinais-Suomen liitto, MA-arkkitehdit, Salon seudun maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet v.2004. Alue on valtakunnallisesti arvokas ja maakunnallisessa selvityksessä sitä on laajennettu maakunnallisella alueella.
1.6. Päivitysinventoijan nimi	Marie Nyman, Maarit Kaipainen
1.7. Päivitysinventoinnin pvm	31.7.2013
1.8. Arkistointipaikka	
2. MAISEMAMAAKUNTA JA -SEUTU	
2.1. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Lounaismaa, lounainen viljelyseutu
2.2. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Rannikon jokilaakso-selänne-vyöhyke, viljelylakeuksien vyöhyke, selännevyöhyke
2.3. Kuvailuteksti [Lyhyt kuvaus maisemamaakunnan ja -seudun tyypillisistä piirteistä]	Lounaismaassa maasto on eteläisiltä osiltaan vaihtelevaa sekä murroslaaksojen ja ruhjeiden jaksottamaa. Pohjoisosissa maasto loivenee. Lounaismaan monipuolisiin maisemiin lukeutuu rannikkoseutujen rikkonainen saaristo ja mantereella laajat, lukuisten jokien halkomat savikkoalueet. Alue on muinaista merenpohjaa ja alkoi nousta kuivaksi maaksi vasta atlanttisella kaudella, 7500-4500 vuotta sitten. Aluetta halkoo jokunen harjujakso, jotka paikoitellen ovat myös maisemassa merkittäviä. Alueen kulttuuriperintö on vanhaa ja kehittyntä, sillä edullinen ilmasto, maaperä ja hyvät kulkuyhteydet ovat varhain tarjonneet mahdollisuudet pysyvälle ja tiiville asutukselle. Alueella on runsaasti muinaisjäänöksiä. Alueella on muuhun Suomeen verrattuna paljon kartanoita ja keskiaikaisia kivikirkkoja. Kartanoiden maille perustettiin varhaista teollisuutta, muun muassa myllyjä ja ruukkeja. Kartanomaiden ja perinteisten talonpoikaisylien liepeille syntyi torppari- ja mäkitupa-asutusta. Tyypillisiä ovat kumpareille ja selänteiden reuna-alueille asettuvat ryhmä- ja rivikylät. Lounaiselle viljelyseudulle tyypillisiä ovat polveilevat jokilaaksot, joiden hedelmällisillä savikoilla sijaitsee laajoja peltoaukeita vauraine maatiloineen. Asutus sijaitsee perinteisesti selänteiden alarinteillä tai kumpareilla, joille on syntynyt nauhakyliä ja tiiviitä kumpareasutuksia. Peltojen osuus maa-alasta on maamme suurin.
3. LUONNON OMINAISPIIRTEET	
3.1. Maa- ja kallioperä	Kallioperä on pääosin graniittia. Moreenipeitteiset mäet kohoavat jyrkkinä suoraan viljelysmaista. Muinaisen merenpohjan paksut savikerrostumat peittävät laajoja alueita. Rehevässä Halikonlahdessa on laajoja suistomaita. Alueella on paljon maisemallisesti, kulttuurihistoriallisesti ja luonnonlaatu arvokkaita kalliialueita: Veitakkalan linnamäki (KAO020165), Ihämäki (KAO020166), Karjanummi (KAO020143), Linnamäki (KAO020149), Mustametsä-Vankkurimäki (KAO020142), Soikvuori-Haukkamäki (KAO020151), Viitankruunu (KAO020148), Tampalankruunu (KAO020147), Revasvuori (KAO020150) sekä Haukkamäki (KAO020146). Arvokkaita moreenimuodostumia ovat Roomion drumliini (MOR-Y02-014) sekä Rovioistenmäken drumliini (MOR-Y02-021).
3.2. Vesistöt ja ranta-alueet	Alue kuuluu Uskelan- ja Halikonjoen vesistöalueisiin. Halikonjoki alkaa Vaskionjoen ja Kuusjoen yhtymäkohdasta ja laskee Halikonlahden Viurilanlahdessa Saaristomereen. Joen varrella on useita koskia, vanhoja patoja ja myllyjä ja matalia siltoja. Joen vesimäärä on laskenut rajusti vuosisatojen aikana ja nykyään joen virtaus on Lounais-Suomen mitättömpää. Uskelanjoki puolestaan saa alkunsa Rekijoen, Terttilänjoen ja Hitolanjoen yhtymäkohdasta ja laskee Halikonlahdessa Saaristomereen. Perttilässä Uskelanjokeen yhtyy vielä Kurajoki ja Salon keskustassa Vähäjoki. Salon keskustassa joen nimeksi muuttuu Salonjoki, ja joenpenkereet ovat tuettuja ja rantoihin on rakennettu venepaikkoja. Uskelanjoen alajuoksulla, keskellä jokea sijaitsee Lammassaari. Molemmissa joissa pengervyörymät ovat tavallisia. Molemmat joen laskevat Halikonlahteen ja jokien välialueelle on rakennettu jätevedenpuhdistamo.
3.3. Luonnonhistorian erityispiirteet	Alueella on huomattavissa maannousun aiheuttama merenrannan siirtyminen. Esimerkiksi 2000 vuotta sitten Uskelanjoen suu on sijannut Olikkalan tienoilla ja Halikonjoen suu nykyisen Valtatie 1 kohdilla. Halikonjoen alajuoksu on muodostunut lohkovajoamaan, muodostaen näin vuonomaisen, jyrkkien kallioreunojen rajaaman tasapohjaisen laakson. Ennen jokien virtaamaa/ syvyys on mahdollistanut purjehdemisen niitä pitkin ylös. Sekä Uskelan- että Halikonjoen pengervyörymät ovat tavallisia, ja vuonna 1825 Uskelanjoen pengervyörymä tuhosi Uskelan emäkirkon.
3.4. Kasvillisuustyytit	Mäkialueilla on kuivia mäntykankaita. Alueella on lehtoja ja jokivarsien perinnebiotooppeja.

3.5. Arvokkaat luontokohteet	<p>Natura-alueita on kuusi: Vaisakko (FI0200125, SCI-peruste), Päivärinteiden laidun (FI0200175, SCI-peruste), Kuivakosken niitty (FI0200183, SCI-peruste), Yljoen laidun (FI0200184, SCI-peruste), Vuorelanmäki (FI0200192, SPA-peruste) sekä Viurilanlahti (FI0200027, SPA-peruste). Alueella on paljon luontotyypipäätöksellä suojeltuja pähkinäpensaslehtoja; Santaojan notkon pähkinäpensaslehto (LTA200554), Breidilän pähkinäpensaslehto (LTA202176), Metsärinteiden pähkinäpensaslehto (LTA202948), Kaakanmäen pähkinäpensaslehto (LTA203603), Klinkanmäen pähkinälehto (LTA203604), Pihkon Peltosaarekkeen pähkinäpensaslehto (LTA203605), Kärävuoren pähkinäpensaslehto (LTA203606), Moikoisten pähkinäpensaslehto (LTA203775), Meripirtin pähkinäpensaslehto (LTA203776), Ylhäisten pähkinäpensaslehdot (LTA207364), Mattilan pähkinäpensaslehto (LTA207365) sekä Veitakkalan Linnavuoren pähkinäpensaslehto (LTA203773). Alueella on lukuisia yksityisten maille perustettuja luonnonsuojelualueita: Viurilanlahden luonnonsuojelualue (YSA201491), Viurilanlahden luonnonsuojelualue (Salon puoleinen alue)(YSA201758), Viurilanlahden luonnonsuojelualue (Halikon puoleinen osa) (YSA201753), Viurilanlahden Hirviliinan luonnonsuojelualue (YSA201450), Viurilanlahti, Hirviliina I (YSA201719), Viurilanlahti, Vuorentaka (YSA201724), Viurilanlahti, Iilikenmäki-Äminne-Erkkilä (YSA201716), Viurilanlahti, Äminne (YSA201544), Viurilanlahti, Purila (YSA201720), Viurilanlahden Karhumäki (YSA201492), Viurilanlahden Papinsuo (YSA201493), Viurilanlahden Kannisto (YSA201512), Viurilanlahti, Viurilan kartano (YSA201549), Viurilanlahti, Kujanpää (YSA201715), Viurilanlahti, Nummilan vesialue (YSA201723), Viurilanlahti, Viurilan kreivin kansanpuisto (YSA201725), Viurilanlahti, Kajjala (YSA201728), Viurilanlahti, Äminne- (YSA201575), Viurilanlahti, Kalakallio (YSA201722), Viurilanlahti, Yhteinen veisalue 876:1 (YSA201717), Viurilanlahti, Uuttula (YSA201542), Vuohensaaren itäosan rauhoitusalue (YSA203155), Rauvolanselän Jokiniemi (YSA201494), Rauvolanselän Jokiniemi I (YSA201496), Halikonlahden Koivuniemi (YSA201499), Halikonlahden Meisala (YSA201501), Halikonlahden Toivola (YSA201509), Halikonlahden Papinniitty (YSA201511), Halikonlahti, Laidun (YSA201573), Halikonlahti, Koivisto (YSA201548), Halikonlahden Mäenala (YSA201502), Halikonlahden Kallio (YSA201498), Halikonlahden Toivola (YSA201497), Märyn luonnonsuojelualue (YSA020434), Märyn tammimäki (luonnonsuojelualue) (YSA020435), Takahaan luonnonsuojelualue (YSA022185), Riihikoskenkuusikon luonnonsuojelualue (YSA202030), Rekiöiden luonnonsuojelualue (YSA205753, YSA205765, YSA205752), Rekiöilaakso, Revä, Ollinoja (YSA205510), Rekiöilaakso, Myllykankare (YSA205957), Rekiöilaakso, Koskela (YSA205032), Rekiöilaakso, IrjalaUntolaRantala (YSA205457), Rekiöilaakso, Perunapello (YSA205231), Rekiöilaakso, Herrala (YSA205029), Rekiöilaakso, Haali (YSA205036), Rekiöilaakso, Isolempa (YSA205028), Ketolan luonnonsuojelualue (YSA205766), Linnavuoren luonnonsuojelualue (YSA020571), Syväojan luonnonsuojelualue (YSA207275), Raiviston lehto (luonnonsuojelualue) (YSA020544). Valtion mailla oleva erityinen suojelualue on Vaisakon luonnonsuojelualue (ESA020010). Viurilanlahti, Jokiniemenlahti ja Kaijanlampi-alue kuuluu lintuvesiensuojeluohjelmaan ja Vuorelanmäen lehto lehtojensuojeluohjelmaan.</p>
3.6. Eläimistö ja kasvilajisto	<p>Alueelta on tehty kymmenkunta liito-oravahavaintoa. Maisema-alueella esiintyviä uhanalaisia lajeja ovat aaltoritariyökkönen, aholattakoi, haapariippusammal, haprakarvesammal, hietalantiainen, härmähuhmarjäkäälä, häränkieli, idänlaakajakälä, isolimalakki, isotorasammal, kaksihammaskotilo, kalliokaulussammal, kalliopuonossammal, kalvashuhmarjäkäälä, kangasajuruoho, katvesammal, kehnamittari, keltamatara, ketonoidanlukko, keväsara, kimmelnuijapistäinen, korkkikerroskääpä, lehmusenoksajäärä, lehtoliskokuntikas, lehtosalasyöjä, lehtovahakas, lepikkolaakasammal, lettosiemenkotilo, loistuppisieni, luutasammal, lännenvaajapimikkä, maltsayökkönen, mätäshelmikkä, ontosalasyöjä, otalehtivita, pajunnuppijäkäälä, piikkituhkelo, pikkuapollo, pikkutikka, pisarahelttelohokka, poimusulkukotilo, punalehtojäkäälä, puromyyriäinen, pyöriäinen, pähkinämaljakas, pähkinänkääpä, pärmäjäärä, raidankeuhkojäkäälä, rantalitikka, ruotsinpihlaja, ruskoneulajakälä, ruusujäkäälä, saarnenpistejäkäälä, saunionoidanlukko, sinihelttajuuhikas, sormikesijäkäälä, tammiritariyökkönen, tammivyömittari, tulvasammal, tuomikukko, tähti-itiöisakas, vahveronvieras, vaihtolymykäs, valkoriehänkääpä, valkotuppisieni, vihermeulajakälä, viitasammakko, viitosaatukainen, vuollejokisimpukka, vuorjalava, vyökeiju.</p>
3.7. Ilmasto	

3.8. Maisemarakenne	<p>Muinaisen merenpohjan paksut savikerrostumat peittävät laajoja alueita. Halikonlahteen laskeutuvat Uskelan-, Halikon- ja Lempilänjoet ovat uurtaneet muutoin loivasti kumpuilevaan laaksoon syvät uomat. Uskelanjoen yläjuoksulla uoman syvyys on peräti 20-30 metriä. Uskelan- että Halikonjoen pengervyörymät ovat tavallisia, ja vuonna 1825 Uskelanjoen pengervyörymä tuhosi Uskelan emäkirkon. Rehevässä Halikonlahdessa on laajoja suistomaita.</p> <p>Savikot ovat tarkoin raivattu pelloiksi. Moreenipeitteisiä, kuivia mäntykankaita kasvavat mäet kohoavat jyrkkinä suoraan viljelymaista. Kallioperä on pääosin graniittia. Halikonjoen alajuoksu on muodostunut lohkovajoamaan, muodostaen näin vuonomaisen, jyrkkien kallioreunojen rajaaman tasapohjaisen laakson. Halikon- ja Uskelanjokilaaksojen ohella, myös ympäröivä seutu on vahvasti kallioperän pienempien murresten tai ruhjeiden rikkomaa. Murroslaaksoihin syntyneitä maisematiloja ja näiden savikoihin syntyneitä vuosisataisia kulttuurimaisemia ovat mm. Lempilänjoen-, Pitkänportaanjoen, Poutajoen ja Vainionjoenlaaksot. Paikoin toisiinsa nähden kohtisuorasti syntyneet murroslinjat kohtaavat tai haarautuvat, muodostaen monimuotoisen maiseman.</p> <p>Peltojen ja karujen metsäisten mäkien hallitsemaan maisemaan tuovat vaihtelua lehdot ja jokivarsien perinnebiotoopit. Alueella on paljon arvokkaita pähkinäpensaslehtoja. Laaja ja yhtenäinen lehtoalue Vuorelanmäellä muodostaa jyrkillä rinnelehtoillaan, arvokkaalla kallionaluskasvillisuudellaan ja puronvarsilehtoineen monimuotoisen Natura-alueen. Alue kuuluu myös lehtojensuojeluohjelmaan.</p> <p>Vaisakon ja Viurilanlahden Natura-alueet ovat lehtokokonaisuuksineen ja rehevine aluskasvillisuuksineen sekä linnustollisesti arvokkaine rantaniittyineen ja ruovikkoineen erittäin arvokas kokonaisuus. Viurilanlahti kuuluu lintuvesiensuojeluohjelmaan. Arvokkaita rinnelaitumia ovat esimerkiksi Yljoen laidun ja Vaskionjoen varrella Päivärinteen laitumet.</p>
4. KULTTUURISET OMINAISPIIRTEET	
4.1. Arkeologinen kulttuuriperintö	<p>Alueella on runsaasti eri aikakausiin sijoittuvia muinaisjäännöksiä, kivikautisista historialliseen aikaan. Runsaat esihistorialliset löydöt osoittavat muinasta vaurautta ja vilkasta kaupankäyntiä. Maisemallisesti merkittäviä muinaisjäännöksiä ovat muinaislinnat, joita löytyy alueelta useita. Alueella Veitakkalan ja Rikalan Linnamäki ovat näyttävimpiä. Merkittävimpiä muinaismuistolaueita on Isonkylän rautakautinen kalmisto. Halikonlahden ympäristössä on runsaasti pronssi- ja rautakautisia hautaröykkiöitä (mm. Viitakruunu, Tampalankruunu, Friisinkruunu, Haukkamäki, Lempilä). Alueella on kivikautisia asuinpaikkoja (Kalkkila, Yli-Kauko, Kärrä, Ali-Arkkila, Pekankuja, Aro, Ilolan Yläpelto, Portaanpää, Väljälä, Ahola, Kunnalliskoti, Virtalahti sekä Melkola). Historiallisen ajan muinaisjäännökset ovat suurilta osin autioituneita kyläpaikkoja, joihin kuuluu myös kallioiden nämiin hakattuja muistomerkkejä, joiden tarkoitus on epäselvä. Halikon ja Perttelin kirkonpaikat ovat keskiajalta. Keskiakaisia kartanoita ovat Fulkilan kartano, Viurilan kartano, Vuorentaan kartano ja Joensuun kartano.</p>
4.2. Maiseman kulttuurihistoria	<p>Alueen asutuksen syntyyn on vahvasti vaikuttanut jokien luomat mahdollisuudet kulkuväylinä ja siten myös kaupankäynnille. Kulttuurimaisemaa leimaavat kartanomiljööt ja myös perinteinen, hyvin säilynyt talonpoikaisasutus on maisemalle tyypillistä. Uskela on maamme varhaisimpia kirkollisesti järjestyneitä alueita. Vanhat paikallistiet ovat yhdistäneet jokilaaksojen varsilla sijainneita maatiloja, kyliä ja suurempia paikkakuntia toisiinsa, ja ne myötäilevät murroslinjojen ja jokilaaksojen verkostoa. Tiet sijoittuvat tyypillisimmillään savilaakson ja kallioselänteiden reunavyöhykkeelle ja myös siirtymätaipaleet jokilaaksoista toiseen ovat sijoittuneet mahdollisuuksien mukaan kallioperän painanteisiin, ruhjeisiin ja murreksiin siten, että selänteiden poikki linjatulta tieosuuksilta välttyttiin. Myös rannikon suuntaiset tielinjaukset, kuten Suuri Rantatie, hyödyntävät maastonmuodoiltaan soveliaita murroslinjoja, kuten mm. Pitkäportaan kohdalla on nähtävillä. Vanha asutus on luontaisesti keskittynyt teiden varrelle selänteiden ja laaksojen reunavyöhykkeeseen. Aikoinaan Halikonlahti on ollut tärkeä merireitti, mutta maankohoamisen myötä teollisuuden ja satamatoimintoihin liittyvä laivaliikenne on lakannut. 1800-luvulla rakennettu rautatie mahdollisti uuden kauppaväylän Saloon ja Halikkoon. Uudet tielinjaukset, kuten Valtatie 110, ja Helsinki-Turku -moottoritie kulkevat huomattavan suoralinjaisesti ja usein myös kohtisuorasti kallioperän murreksiin ja jokilaaksoihin nähden. Tiemaisema jaksottuu selvästi avoimien jokilaaksojen ja metsäisten kallioselänteiden rytmiin. Avoimen peltomaiseman ja metsäisen selänteen rajapinta on useimmiten hyvin selvä ja tilallista kokemusta korostavat vielä alavien savitasankojen ja korkeiden kalliomäkien väliset topografiaerot. Tiet katkaisevat jokilaaksojen maisematiloja ja ne hämärtävät perinteisen maisemarakenteeseen tukeutuvan kulttuurimaiseman hahmottamista. Toisaalta tienkäyttäjän kannalta nopeasti vaihtuvat maisematilat, pitkät yllättävätkin näkymälinjat ja korkeuserot luovat vaihtelevaa tiemaisemaa. Kohdat, joissa tie sukeltaa selänteen rinteeseen, ovat usein porttimaisia ja näkyvät lakialueilta kohti laaksoa ovat pituudessaan ja korkeuseroiltaan näyttäviä.</p>
4.3. Maiseman kannalta merkittävät elinkeinot	<p>Uskelan- ja Halikonjoen laaksoissa maanviljelyn edellytykset ovat hyvät. Vehnä ja sokerijuurikas ovat tärkeimpiä viljelykasveja. Joillakin tiloilla on erikoistuttu tiettyihin viljelykasveihin, ja puutarhanhoito ja hedelmätarhat ovat yleisiä. Karjanpito on vähentynyt, mikä näkyy myös perinnekasvillisuuden umpeenkasvuna.</p>

4.4. Rakennettu ympäristö	
4.4.1. Alueelle tyypillinen ja perinteinen asutustyyppi	Rakennukset ovat pääasiassa metsäselänteiden ja -saarekkeiden reunoilla. Puuistukset suojaavat pelloille rakennettuja taloja.
4.4.2. Nykyisen asutuksen suhde muinaisjäännösten sijaintiin	
4.4.3. Rakennetun ympäristön inventointi	<p>Halikon kirkonseutu (RKY 2009), Vuorentaan kartano (RKY 2009), Viurilan kartano (RKY 2009), Joensuun kartano (RKY 2009), Suuri Rantatie (Salossa) (RKY 2009), Halikon silta (Suuri Rantatie) (RKY 2009), Perttelin kirkkomaisema ja Hiidentie (RKY 2009), Halikonlahden kulttuurimaisema (RKY 1993), Suuri Rantatie ympäröivine kulttuurimaisemineen (RKY 1993), Hiidentie (RKY 1993), Perttelin kirkkomaisema (RKY 1993), Uskelanjokilaakson kulttuurimaisema (RKY 1993). Halikon Halikon ja Perttelin kirkot ovat suojeltuja myös kirkkolailla. Vuonna 1866 rakennettu Halikon vanha silta on museosilta. Maisema-alueella on runsaasti seudullisesti arvokkaita kohteita; Kärkkän yks. Fulkila (säterikartano. Fulkilan päärakennus kellareineen on mahdollisesti rakennettu keskiajalla (1500-luvulla) tai 1600-luvulla), Hajalan Hajala I 1/2 (Yksinäistalo. Päärakennus 1927-28 (A. Gauffinin suunn. kunnalliskoti)), Kankarin Alastalo II (Kantatalo vanhalla kylätontillaan. Talonpoikaistalo 1890.), Kankarin Mutkanperä (Talolan vahtitupa, radanvartijan asunto, myöhemmin VR:n taukotupana. rakennukset 1800-1900-luvun vaihteesta), Karvalan Vähätalo 1/3 (osatalo, vanhalla tontilla. Rakennukset pääasiassa 1920-luvulta), Kytön Tenhola 1/2 (Päärakennus 1920-l), Kytön Uusitalo (eli Uusikartano) (osatalo, päärakennus 1915, Emil Toivonen), Pappila Trömperi (Pappilan torppa. Parituvallinen päärakennus 1600-l/1700-l. Kestiekiviaritoimintaa 1800-1900-luvuilla. Museoksi 1972. Suojeltu rakennussuojelulailla.), Puotilan Turun-Karjaan rautatiealue (Asemarakennus 1898-99), Puotilan Puotila 1/6 (kantatalo vanhalla tontillaan. Päärakennus 1894), Rikalan Tammisto (Kihisten alakansakoulu 1930 (K.A. Luontola)), Ruotsalan Alastalo 1/4 (kantatalo vanhalla tontilla, päärakennus 1918), Ruotsalan Vaskion Osuusmeijeri 1 (meijeri 1906, uusi meijerirakennus 1927), Ruskan Ruska 1/3 (kantatalo, päärakennus 1890-l (Emil Toivonen)), Ruuhikosken Simola 1/2 (kantatalo, päärakennus 1914), Sahan Saha 1/2 (Kantatalo vanhalla tontilla. Päärakennus n. 1900), Sahan Sahakoski (mylly 1926), Sauvonkylä Aittanummi 1/2 (Mäen ratsutilasta, vanhalla tontilla, päärakennus 1920), Sauvonkylä Mäen tila (Kantatilan tontti. Ent.kansakoulu, nyk. peruskoulun ala-aste 1939), Tavolan Mikola, Kyöpi ja Kauhala (kantatilan tontti, kantalo vanhalla tontilla 1800-l), Toivilan Alakylä 1/2, Isolintu 1/2 ja Ketola 1/3 (kantatalot, Isolinnun ent. torppa, 1900-l alusta), Vaskion Lempilän Alastalo (kantatalo, paritupa 1800-l), Vialan Päittenpää (entinen Kihisten torppa, päärakennus 1900-l alusta), Villikkalan yksinäistalo (kantatalo, päärakennus 1929), Yttelän Markula (kantatalo, rustholli 1800-l), Hirvikallion Kreivinmäki (Vuorentaan ent. torppa 1700-l/1800-l), Hirvikallion/Kärävuori Rautatiesilta (Rautatiesilta Halikonjoen yli on rakennettu 1890-luvulla), Hirvikallion Rikala (Tiilinen päärakennus 1800-luvulta. Wiurilan katanon tilanhoitajan asunto), Kultolan Katunpää 1/2 (kantatalo vanhalla kylätontilla, päärakennus 1820-l), Kuttila Vaskion rukoushuone 1/2 (Rukoushuone 1908), Kärävuoren Museo (viljamakasiini, pitäjänmakasiini 1839-50), Kärävuoren vanha kunnantalo (1883), Montolan Montola 1/5 (kantatalo, vanhalla tontilla, päärakennus 1810-l), Mustisen Pysäkki (Hajalan aseman asemarakennus 1904), Märyn Kotirinne, Seppälä 1/3, Sipilä 1/2, Pihkon 1/3 ja Yli-Satuli 1/5 (kantatalot vanhalla tontilla, 1700-1800-lukua), Kierlän Mänkeri (kantalo, päärakennus 1935) Immalan Immala 1/4 ja Kaunela (kantalo, päärakennus 1935 sekä Paavolan alakansakoulu</p>
	<p>Märyn Kotirinne, Seppälä 1/3, Sipilä 1/2, Pihkon 1/3 ja Yli-Satuli 1/5 (kantatalot vanhalla tontilla, 1700-1800-lukua), Kierlän Mänkeri (kantalo, päärakennus 1935) Immalan Immala 1/4 ja Kaunela (kantalo, päärakennus 1935 sekä Paavolan alakansakoulu 1928/29), Nummen Takala 1/2 (kantatalo 1800-l), Kärkelän Kärkelän kartano ja Isotalon kartano, Inkerin Katrineberg (Inkereen kartano, 1800-l), Pajari ja Yrjä (kantatilat) sekä Ali-Suutari ja Yli-Suutari (osatalot, 1800-l), Kajalan Kajalankoti 1/2 (kantatila, vanhainkoti 1938), Kaivolon Perttelin viljamakasiini (1863), Kaukolan Mikola, Suutari ja Koskela (Kaukolan mylly) (kantatila, 1700-1900-l, myllyrakennus 1890-l), Vintilän Vintilä I ja Yrönkoski II (Yyrön mylly) (Perttelin pappila 1860-l, mylly 1820-l), Tattulan Tolkki ja Jussi (kantatilat, rakennukset 1900-l alku), Vihmalon Maihe I ja Pellonpää (kantatila, osatalo, 1800-l), Kaivolon Harjula 1/2, Jäppilä 1/2, Passi 1/3 (maamiessseurantalo 1925, sekä kantatila ja osatalo, rakennukset 1800- ja 1900 l), Nokka-Hiiden Uusi-Martti 1/2 (osatalo, päärakennus 1890-l), Haalin Haali 1/3 (kantatila, kartano 1896), Isokylän Kupila (Kantatila, päärakennus 1800-l), Anjalan Suutari ja Tammi (kantatalot, talouskeskus vanhalla kylätontilla, päärakennukset 1800-l), Viurila Vuohensaaren vanha sauna (Aarne Eklundin suunnittelema Sauna- ja ravintolarakennus 1934), Veitakkalan Dikars 1/10 (vanha räissisäteri/kartano. Päärakennus ennen 1850). Maisema-alueella on lukuisia paikallisesti arvokkaita kohteita.</p>

4.4.4. Muita maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia ja rakenteita	Maisemallisesti merkittäviä ovat maisema-alueen ulkopuolella sijaitsevat Halikon vesitorni ja Uskelan kirkko, jotka kuitenkin molemmat näkyvät maisema-alueelle. Halikon Kärävuoren huipulla sijaitsee Halikon maamerkki, yli 20 metriä korkea vesitorni. Sieltä voit ihailla laajasti Halikon vaihtelevia maisemia. Vesitorni on rakennettu 1970-luvulla. Korkealla mäellä sijaitsevalla Uskelan kirkolla on kauas kantava maisemallisesti näyttävä sijainti. Uskelan-Salon kivikirkko on valmistunut keskiaikaisen kirkonpaikan lähelle 1830. Uskelan kirkko sisältyy RKY-kohteeseen Uskelan kirkonmäki ja Lukkarinmäen esikaupunkiasutus (RKY 2009).
4.5. Perinnemaisemat	Varsinkin Halikonjoen ranta-alueilla on paljon perinnemaisemaympäristöjä. Kuivakosken niitty (arvo V), Yljoen laidun (arvo V; kohde koostuu 2 osa-alueesta), Niemelän niitty (arvo M+), Lähdenotkon niitty (arvo M), Syväojan laidun (arvo M-), Hiidenmäen niitty (arvo M, koostuu kahdesta osa-alueesta), Saksan laidun (arvo M-), Veitakkalan hevoslaidun (arvo M-), Hämeenkylässä (M), Sahankrotin jokivarsiniitty (arvo M), Rikalanmäen kedot (arvo M, koostuu kahdesta osa-alueesta), Raiviston keto (arvo M), Halikonjoen jokivarsiniitty (arvo M), Vaskionjoen laidun (arvo M-), Päivärinteen laidun (arvo M+), Rantamäen niitty (arvo M-), Riihikosken laidun (arvo M-, koostuu kahdesta osa-alueesta), Mänkärin niitty (arvo M; kohde koostuu 2 osa-alueesta), Hevonojan niitty (arvo M-), Purhamäenkosken niitty (arvo M-; kohde koostuu 2 osa-alueesta), Paltan niitty (arvo P+, kohde koostuu 3 osa-alueesta), Liedonojan hevoslaidun (arvo P), Revän niitty (arvo P+), Pitkäkosken haka (arvo P), Heinähuhdan niitty (arvo P; kohde koostuu 3 osa-alueesta), Peltolan laidun (arvo P), Yyjönkosken niitty (arvo P), Viikarin niitty (arvo P-), Yli-Ketolan laidun (arvo P-), Haavikeoan niitty (arvo P-), Tapomäen laidun (arvo P), Lampolan kalliokedot (arvo PT), Meisalan peltosaarekkeet (arvo PT), Immalan niittyrinne (arvo PT), Hiisimäen niitty (arvo PT), Puotilan laitumet (arvo PT), Nummen kylätontti (arvo PT). Lisäksi alueella on paljon erityistuuessa olevia lohkoja ja LUMO-yleissuunnittelukohteita.
4.6. Identiteettitekijät, symbolitekijät	Alue on tunnettu historiallisista kirkoistaan. Vanhimmat säilyneet kirkkorakenteet ovat 1400-luvulta. Maisemallisesti näkyvin on vuonna 1830 rakennettu Uskelan kirkko. Uskelan kirkon lähellä on entisen Salon kappelikirkon kellotapulista tehty muistomerkki. Isokylässä on maanvyöryssä tuhoutuneen Uskelan emäkirkon kellotapuli.
4.7. Matkailu- ja virkistyskäyttö	Maisema-alueen läpi kulkeva Kuninkaantie on matkailutie. Osana EU-rahoitteista Life Natura -hanketta Halikonlahden ympäristöön on laadittu lintupolku, jossa on kahdeksan rastia. Halikonlahti oli jo 1800-luvulla tunnettu lintupaikka, tosin metsästyksen kannalta. Merkityn polun varrella on monenlaisista kosteikkoja, kahdeksan rastitaulua ja kaksi lintutornia. Läheisyydessä on myös toinen luontopolku, Vuohensaaren luontopolku. Viurilanlahden länsirannalla sijaitsee golfkenttä, kanoottien laskupaikka sekä mökki ja grillauspaikka, josta voi tarkkailla lintuja. Rikalanmäellä ja Linnamäellä sijaitsee opastettu muinaispolku ja alueella toimii kahvila ja työpajoja. Halikonjoen rannassa Halikon kirkonkylässä kulkee opastettu kävelyreitti, Pappilankierto. Viitakruunun opastettu muinaispolku sijaitsee säännöllisesti hoidetulla pronssikautisella hautaröykkiöalueella. Röykkiöiltä avautuu näkymä Halikonlahdelle. Salon Isonkylän alueella sijaitsee merkittävä muinaismuistoalue, johon sisältyy rautakautinen kalmistoalue ja asuinpaikka. Alueella on opastaulu ja merkitty polku.

<p>4.8. Kuvailu, kulttuuripiirteet</p>	<p>Runsaat esihistorialliset löydöt osoittavat muinaista vaurautta ja vilkasta kaupankäyntiä. Alueen asutuksen syntyyn ovat vahvasti vaikuttaneet jokien luomat mahdollisuudet kulkuväylinä ja siten myös kaupankäynnille. Merkittävimpiä muinaismuistoalueita on Isokylän rautakautinen kalmisto. Pakanuuden ajan myöhäisempiä muistomerkkejä ovat muinaislinnat, Veitakkala ja Rikalan Linnamäki. Viimeksi mainittu sijaitsee 900-1100-luvuilla kukoistaneen Rikalan muinaisen kauppapaikan kupeella Halikonlahden silloisessa pohjukassa. Halikonlahden ympäristössä Viitakruunun ja Tampalankruunun kookkaat pronssikautiset hautaröykkiöt sijaitsevat nykymaisemassa jopa 90 metriä merenpinnan yläpuolelle.</p> <p>Uskela on maamme vanhimpia kirkollisesti järjestäytyneitä alueita. Uskelanjoen partaalla Isonkylänkalmiston lähellä sijaitsi emäkirkko ilmeisesti jo ennen 1300-lukua. Halikon harmaakivikirkko on peräisin vuodelta 1440, mutta se on aikojen kuluessa kokenut monia muutoksia. Perttelin harmaakivikirkko on 1500-luvulta. Vaskion puinen rukoushuone on rakennettu 1900-luvun alussa.</p> <p>Viurilan, Vuorentaan ja Joensuun kartanot sijaitsevat Halikonlahden rannassa. Vanhat kiviset päärakennukset, joista Vuorentaka on osittain 1600-luvulta, Joensuun vanhimmat osat 1790-luvulta ja Viuri 1810-luvulta, ovat jaloja lehtipuita kasvavien puistojen ympäröimät. Kartanoita yhdistävä tiesto noudattelee suurelta osin vanhoja kirkko- ja tilusteita. Joensuun kartanosta, jonka maineikas Horn-suku omisti keskiajalta lähtien noin neljänsadan vuoden ajan, johtaa yli kaksi kilometriä pitkä suora koivukuja Halikon kirkolle. Perinteistä kartanoympäristöä rikkoo golfkenttä Viurilan ja valtatie välissä.</p> <p>Murroslinjojen ja jokilaaksoja myötäilevät vanhat paikallistiet ovat yhdistäneet jokilaaksojen varsilla sijainneita maatiloja ja kyliä. Tiet kulkevat tyypillisesti savilaakson ja kallioselänteiden reunavyöhykkeellä, sijoittuvat tyypillisimmillään savilaakson ja kallioselänteiden reunavyöhykkeelle, hyödyntäen maastonmuodoiltaan soveliaita murroslinjoja. Rannikon suuntainen, historiallinen Suuren Rantatien taival Pitkäportaan laaksossa on teiden sijoittumiselle esimerkinomainen. Tiehallinnon museosilta, vuonna 1866 valmistunut Halikon silta kulkee Halikonjoen yli vanhan Turku-Viipurin rautatie reitillä. Maisemallisesti arvokas Hiidentie johtaa Salosta Pertteliin. Sen varrella on Veitakkalan kartano, jonka puinen päärakennus ja talousrakennukset muodostavat yhdeltä sivulta avoimen pihapiirin. Tien varrella on myös katajikkoisia laitumia ja joentöyräällä laajalti ketoa. Keskiaikainen Inkereen kartano on Perttelin vanhimpia maatiloja. Sen muutoin säilynyttä kokonaisuutta häiritsevät tienvarren teollisuushallit ja kaupakeskus. Uudet tielinjaukset, kuten Valtatie 110 ja Helsinki-Turku -moottoritie kulkevat huomattavan suoralinjaisesti ja usein myös kohtisuorasti kallioperän murroksiin ja jokilaaksoihin nähden, katkaisen maisematiloja ja hämärtäen perinteisen maisemarakenteeseen tukeutuvan kulttuurimaiseman hahmottamista. Toisaalta tienkäyttäjän kannalta nopeasti vaihtuvat maisematilat, pitkät yllättävätkin näkymälinjat ja korkeuserot luovat vaihtelevaa tiemaisemaa.</p> <p>Perinteinen lounaismaalainen maaseutuasutus on alueella hyvin säilynyt. Rakennukset ovat pääasiassa metsäselänteiden ja</p>
<p>5. MAISEMAKUVA</p>	<p>Maisema-alue ulottuu Halikonlahden Rauvolanselältä Halikon ja Salon taajamia sivuten koilliseen Uskelanjokilaaksoa ja luoteeseen Halikonjokilaaksoa pitkin jokien latva-alueille saakka. Syvälle maaperään kaivautuneet jokiuomat halkovat loivasti kumpuilevia laajoja viljelyksiä. Peltoalueita reunustavat, metsäiset jopa 90 metriä merenpinnan yläpuolelle kohoavat mäet. Esimerkiksi Viitakruunun laelta pronssikautisten hautaröykkiöiden lomasta avautuu näkymä Halikonlahdelle ja Veitakkalan muinaislinnan laelta avautuu näkymä yli koko Uskelanjoen viljelyalueen. Avoin jokilaakso levittäytyy myös Halikon kirkkomäen länsipuolella.</p> <p>Kulttuurimaisemalle leimaa antavat laajat peltoaukiot, laaksoja halkovat saveen uurtuneet joet jyrkkine rinteineen ja raviineineen sekä laakson rinteille miltei nauhamaisiksi rakentuneet vauraat talonpoikaiskylät ja rannikon kartanot. Maisemallisesti näyttäville paikoille sijoittuvat kirkot ovat alueelle ominaisia. Taajamien liepeillä uudet omakoti- ja kerrostalot, liikerakennukset ja teollisuushallit häiritsevät muutoin hyvin säilynyttä kokonaisuutta.</p>
<p>6. RAJAUS</p>	<p>Maisema-aluetta laajennetaan Perttelin kirkonkylän pohjoispuolella Rekijoelle saakka, sisältämään Uskelanjoen yläjuoksun kokonaisuudessaan, aina latvajokiin saakka. Maisemakuva jatkuu alueella monimuotoisena ja jokilaakso ja syvät sivu-uomat leimaavat maisemaa. Maisema-aluetta laajennetaan Lempilänjokilaaksoa pitkin etelään Halikon rannikolle, Vartsalaan sekä Pitkänportaan avaraa kulttuurimaisemaa pitkin Paimion puolelle. Maisema-alerajausta supistetaan Halikonjokilaakson ja Uskelanjokilaakson välisellä savikkotasanteella, Salon ja Halikon rajamailla, Salaisissa. Alue rajautuu omaksi kokonaisuudekseen, jota halkoo myös moottoritie. Salaisten maisema on tasaista ja peltojen viljely on alkanut suhteellisen myöhään. Alueella on myös suhteellisen vähän vanhaa rakennuskantaa ja muinaisjäännöksiä. Moottoritien pohjoispuolelle rajautuva pienehkö viljelyalue Kytössä rajataan myös pois maisema-aluekokonaisuudesta.</p>

7. KUVAILUTEKSTI

Maisemakuva

Maisema-alue ulottuu Halikonlahden Rauvolanselältä Halikon ja Salon taajamia sivuten koilliseen Uskelanjokilaaksoa ja luoteeseen Halikonjokilaaksoa pitkin jokien latva-alueille saakka. Syvälle maaperään kaivautuneet jokiuomat halkovat loivasti kumpuilevia laajoja viljelyksiä. Peltoalueita reunustavat, metsäiset jopa 90 metriä merenpinnan yläpuolelle kohoavat mäet. Esimerkiksi Viitakruunun laelta pronssikautisten hautaröykkiöiden lomasta avautuu näkyä Halikonlahdelle ja Veitakkalan muinaisinnan laelta avautuu näkyä yli koko Uskelanjoen viljelyalueen. Avoin jokilaakso levittäytyy myös Halikon kirkkomäen länsipuolella.

Kulttuurimaisemalle leimaa antavat laajat peltoaukiot, laaksoja halkovat saveen uurtuneet joet jyrkkine rinteineen ja raviineineen sekä laakson rinteille miltei nauhamaisiksi rakentuneet vaaraat talonpoikaiskylät ja rannikon kartanot. Maisemallisesti näyttävälle paikalle sijoittuvat kirkot ovat alueelle ominaisia. Taajamien liepeillä uudet omakoti- ja kerrostalot, liikerakennukset ja teollisuushallit häiritsevät muutoin hyvin säilynyttä kokonaisuutta.

Luonnonpiirteet

Muinaisen merenpohjan paksut savikerrostumat peittävät laajoja alueita. Halikonlahteen laskeutuvat Uskelan-, Halikon- ja Lempilänjoet ovat uurtaneet muutoin loivasti kumpuilevaan laaksoon syvät uomat. Uskelanjoen yläjuoksulla uoman syvyys on peräti 20-30 metriä. Uskelan- että Halikonjoen pengervyörymät ovat tavallisia, ja vuonna 1825 Uskelanjoen pengervyörymä tuhosi Uskelan emäkirkon. Rehevässä Halikonlahdessa on laajoja suistomaita.

Savikot ovat tarkoin raivattu pelloiksi. Moreenipeitteisiä, kuivia mäntykankaita kasvavat mäet kohoavat jyrkkinä suoraan viljelymaista. Kallioperä on pääosin graniittia. Halikonjoen alajuoksu on muodostunut lohkovajoamaan, muodostaen näin vuonomaisen, jyrkkien kallioreunojen rajaaman tasapohjaisen laakson. Halikon- ja Uskelanjokilaaksojen ohella, myös ympäröivä seutu on vahvasti kallioperän pienempien murrosten tai ruhjeiden rikkomaa. Murroslaaksoihin syntyneitä maisematiloja ja näiden savikoihin syntyneitä vuosisataisia kulttuurimaisemia ovat mm. Lempilänjoen-, Pitkänportaanojan, Poutajoen ja Vainionjoenlaaksot. Paikoin toisiinsa nähden kohtisuorasti syntyneet murroslinjat kohtaavat tai haarautuvat, muodostaen monimuotoisen maiseman.

Peltojen ja karujen metsäisten mäkien hallitsemaan maisemaan tuovat vaihtelua lehdot ja jokivarsien perinnebiotoopit. Alueella on paljon arvokkaita pähkinäpensaslehtoja. Laaja ja yhtenäinen lehtoalue Vuorelanmäellä muodostaa jyrkillä rinnelehdolla, arvokkaalla kallionaluskasvillisuudellaan ja puronvarsilehtoineen monimuotoisen Natura-alueen. Alue kuuluu myös lehtojensuojeluohjelmaan.

Vaisakon ja Viurilanlahden Natura-alueet ovat lehtokokonaisuuksineen ja rehevine aluskasvillisuuksineen sekä linnustollisesti arvokkaine rantaniittyineen ja ruovikkoineen erittäin arvokas kokonaisuus. Viurilanlahti kuuluu lintuvesiensuojeluohjelmaan.

Arvokkaita rinnelaitumia ovat esimerkiksi Yljoen laidun ja Vaskionjoen varrella Päivärinteen laitumet.

aluskasvillisuuksineen sekä linnustollisesti arvokkaine rantaniittyineen ja ruovikkoineen erittäin arvokas kokonaisuus. Viurilanlahti kuuluu lintuvesiensuojeluohjelmaan. Arvokkaita rinnelaitumia ovat esimerkiksi Yljoen laidun ja Vaskionjoen varrella Päivärinteen laitumet.

Kulttuuripiirteet

Runsaat esihistorialliset löydöt osoittavat muinaista vaurautta ja vilkasta kaupankäyntiä. Alueen asutuksen syntyyn ovat vahvasti vaikuttaneet jokien luomat mahdollisuudet kulkuväylinä ja siten myös kaupankäynnille. Merkittävimpiä muinaismuistoalueita on Isokylän rautakautinen kalmisto. Pakanuuden ajan myöhäisempiä muistomerkkejä ovat muinaislinnat, Veitakkala ja Rikalan Linnämäki. Viimeksi mainittu sijaitsee 900-1100-luvuilla kukoistaneen Rikalan muinaisen kauppapaikan kupeella Halikonlahden silloisessa pohjukassa. Halikonlahden ympäristössä Viitakruunun ja Tampalankruunun kookkaat pronssikautiset hautaröykkiöt sijaitsevat nykymaisemassa jopa 90 metriä merenpinnan yläpuolelle.

Uskela on maamme vanhimpia kirkollisesti järjestäytyneitä alueita. Uskelanjoen partaalla Isonkylänkalmiston lähellä sijaitsee emäkirkko ilmeisesti jo ennen 1300-lukua. Halikon harmaakivikirkko on peräisin vuodelta 1440, mutta se on aikojen kuluessa kokenut monia muutoksia. Perttelin harmaakivikirkko on 1500-luvulta. Vaskion puinen rukoushuone on rakennettu 1900-luvun alussa.

Viurilan, Vuorentaan ja Joensuun kartanot sijaitsevat Halikonlahden rannassa. Vanhat kiviset päärakennukset, joista Vuorentaka on osittain 1600-luvulta, Joensuun vanhimmat osat 1790-luvulta ja Viuri 1810-luvulta, ovat jaloja lehtipuita kasvavien puistojen ympäröimät. Kartanoita yhdistävä tiestö noudattelee suurelta osin vanhoja kirkko- ja tilusteitä. Joensuun kartanosta, jonka maineikas Horn-suku omisti keskiajalta lähtien noin neljänsadan vuoden ajan, johtaa yli kaksi kilometriä pitkä suora koivukuja Halikon kirkolle.

Perinteistä kartanoympäristöä rikkoo golfkenttä Viurilan ja valtatie välissä.

Murroslinjojen ja jokilaaksoja myötäilevät vanhat paikallistiet ovat yhdistäneet jokilaaksojen varsilla sijainneita maatiloja ja kyliä. Tiet kulkevat tyypillisesti savilaakson ja kallioselänteiden reunavyöhykkeellä, sijoittuvat tyypillisimmillään savilaakson ja kallioselänteiden reunavyöhykkeelle, hyödyntäen maastonmuodoiltaan soveliaita murroslinjoja. Rannikon suuntainen, historiallinen Suuren Rantatien taival Pitkäportaan laaksossa on teiden sijoittumiselle esimerkinomainen. Tiehallinnon museosilta, vuonna 1866 valmistunut Halikon silta kulkee Halikonjoen yli vanhan Turku-Viipurin rautatie reitillä. Maisemallisesti arvokas Hiidentie johtaa Salosta Pertteliin.

	<p>Sen varrella on Veitakkalan kartano, jonka puinen päärakennus ja talousrakennukset muodostavat yhdeltä sivulta avoimen pihapiirin. Tien varrella on myös katajikkaisia laitumia ja joentöyräällä laajalti ketoa. Keskiaikainen Inkereen kartano on Pertelin vanhimpia maatiloja. Sen muutoin säilynyttä kokonaisuutta häiritsevät tienvarren teollisuushallit ja kauppakeskus. Uudet tielinjaukset, kuten Valtatie 110 ja Helsinki-Turku -moottoritie kulkevat huomattavan suoralinjaisesti ja usein myös kohtisuorasti kallioperän murrokseen ja jokilaaksoihin nähden, katkaisen maisematiloja ja hämärtäen perinteisen maisemarakenteeseen tukeutuvan kulttuurimaiseman hahmottamista. Toisaalta tienkäyttäjän kannalta nopeasti vaihtuvat maisematilat, pitkät yllättävätkin näkymälinjat ja korkeuserot luovat vaihtelevaa tiemaisemaa. Perinteinen lounaissuomalainen maaseutuasutus on alueella hyvin säilynyt. Rakennukset ovat pääasiassa metsäselänteiden ja –saarekkeiden reunoilla. Puuistutukset suojaavat pelloille rakennettuja taloja. Maisema-alueen länsiosassa Hajalankylä edustaa hyvin säilynyttä tiivistä tienvarsiasutusta. Taajamien ympäristössä rakentaminen ei ole yhtä harkiten sijoitettua. Omakotitalorakentaminen on levinnyt erityisesti Pertelin, Märyn ja Vaskion taajamiin. Myös Salon kaupungin levittäytyvä taajama on kulttuurimaiseman säilymisen kannalta ongelmallista. Halikon- ja Uskelanjokien välialueelle Halikonlahden rannalle on rakennettu jätevedenpuhdistamo. Uskelan- ja Halikonjoen laaksoissa maanviljelyn edellytykset ovat hyvät. Vehnä ja sokerijuurikas ovat tärkeimpiä viljelykasveja. Joillakin tiloilla on erikoistuttu tiettyihin viljelykasveihin, ja puutarhanhoito ja hedelmätarhat ovat yleisiä. Karjanpito on vähentynyt, mikä näkyy myös perinnekasvillisuuden umpeenkasvuna.</p> <p>Halikonlahti oli jo 1800-luvulla tunnettu lintupaikka, tosin metsästyksen kannalta. Nykypäivänä Halikonlahti on lintuharrastajien suosima tarkkailupaikka ja lahden ympäristön monenlaisia kosteikkoja kiertää lintupolku ja alueella sijaitsee kaksi lintutornia. Läheisyydessä on myös toinen luontopolku, Vuohensaaren luontopolku. Viurilanlahden länsirannalla sijaitsee golfkenttä, kanoottien laskupaikka sekä mökki ja grillauspaikka, josta voi tarkkailla lintuja. Rikalanmäellä ja Linnamäellä sijaitsee opastettu muinaispolku ja alueella toimii kahvila ja työpajoja. Halikonjoen rannassa Halikon kirkonkylässä kulkee opastettu kävelyreitti, Pappilankierto. Viitakruunun opastettu muinaispolku sijaitsee säännöllisesti hoidetulla pronssikautisella hautaröykkiöalueella. Röykkiöiltä avautuu näkymä Halikonlahdelle. Salon Isonkylän alueella sijaitsee merkittävä muinaismuistoalue, johon sisältyy rautakautinen kalmistoalue ja asuinpaikka. Alueella on opastaulu ja merkitty polku.</p>
8. ARVIOINTI	<p>Uskelan- ja Halikonjoen laaksoissa maanviljelyn edellytykset ovat hyvät. Vehnä ja sokerijuurikas ovat tärkeimpiä viljelykasveja. Joillakin tiloilla on erikoistuttu tiettyihin viljelykasveihin, ja puutarhanhoito ja hedelmätarhat ovat yleisiä. Karjanpito on vähentynyt, mikä näkyy myös perinnekasvillisuuden umpeenkasvuna.</p>
8.1. Arvoluokka	Valtakunnallinen
9. LIITTEET	
9.1. Karttaliitteet	<p>Uskelan- ja Halikonjokilaaksot_L1_Kulttuuri- ja luontoarvot Uskelan- ja Halikonjokilaaksot_L2_RHR Uskelan- ja Halikonjokilaaksot_L3_SLICES Uskelan- ja Halikonjokilaaksot_L4_Maisemahistoria Uskelan- ja Halikonjokilaaksot_L5_Kuvauspisteet</p>

9.2. Valokuvat	Uskelan- ja Halikonjokilaaksot; 2072013 Marie Nyman; IMG_1082; Salo; Junarata kulttuurimaisemassa Uskelan- ja Halikonjokilaaksot; 2072013 Marie Nyman; IMG_1081; Salo; Junarata kulttuurimaisemassa Uskelan- ja Halikonjokilaaksot; 2072013 Marie Nyman; IMG_1085; Salo; Juna kiittää ohi Pitkäportaalla Uskelan- ja Halikonjokilaaksot; 2072013 Marie Nyman; IMG_1089; Paimio; Pitkäportaalla näkymät ovat pitkiä Uskelan- ja Halikonjokilaaksot; 31072013 Marie Nyman; SAM_3932; Salo; Halikonjoen mutkittelevaa uomaa Vaskiossa Uskelan- ja Halikonjokilaaksot; 31072013 Marie Nyman; SAM_3936; Salo; Tasaista peltoaukeata Vaskiossa Uskelan- ja Halikonjokilaaksot; 31072013 Marie Nyman; SAM_3941; Salo; Näkymä Halikon kirkolta Uskelan- ja Halikonjokilaaksot; 31072013 Marie Nyman; SAM_3948; Salo; Kirjolan rakennuskantaa Lempilänjokilaaksossa Uskelan- ja Halikonjokilaaksot; 31072013 Marie Nyman; SAM_3958; Salo; Lempilänjokilaakso Uskelan- ja Halikonjokilaaksot; 31072013 Marie Nyman; SAM_3959; Salo; Viurilan kartano Uskelan- ja Halikonjokilaaksot; 31072013 Marie Nyman; SAM_3368; Salo; Uskelan kirkko on mahtava näky jopa noin neljän kilometrin etäisyydellä. Uskelan- ja Halikonjokilaaksot; 31072013 Marie Nyman; SAM_3970; Salo; Näkymä Perttelin kirkolta Uskelan- ja Halikonjokilaaksot; 31072013 Marie Nyman; SAM_3979; Salo; Uskelanjoen yläjuoksua
	Valokuvat_Uskelan- ja Halikonjokilaaksot.xlsx